

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA OFICIALA A EPISCOPIEI ARADULUI

Redacția și Administrația
ARAD, STR. EMINESCU 18

APARE DUMINECA
Redactor: Pr. Demian Tudor

ABONAMENTUL:
Pentru particulari pe an 1000 lei.

CUVÂNTAREA P. S. EPISCOP Dr. ANDREI MAGIERU rostită la Adunarea Eparhială din 1945.

Hristos a înviat!

Onorată Adunare Eparhială.

Deoarece Biserica își desfășoară activitatea în mijlocul vârtejului acestei lumi, asupra căreia proiectează lumina unei lumi mai înalte, este firesc ca, atunci când facem bilanțul unui an, să trecem și noi, pe scurt, în revistă cele petrecute pe arena istoriei, spre a trage concluzii pentru rolul și misiunea Bisericii.

Timpul ce s'a scurs dela ultima noastră întrunire, până azi, poate fi socotit, cu drept cuvânt, ca răscrucea războiului mondial.

Area conflație, deslănțuită la 1 Septembrie 1939 de către Germania cotropitoare de țări și popoare, a trecut, ca un tăvălug, în lung și lat peste Europa, lăsând în urma ei ruine și râuri de sânge și lacrimi, cum nu s'a mai văzut vreodată. Cu drept cuvânt se poate spune, — cu Dostoievski — că Europa de astăzi este un uriaș cimitir.

După patru ani grei de războiu, prin care a trecut și țara noastră, sesiunea actuală a Adunării Eparhiale se ține în epoca binefăcătoare a păcii, care în ziua de 9 Maiu a. c. a pus capăt războiului pe continentul nostru.

Ochiul Bisericii, care privește din perspectiva veșniciei valul celor trecătoare, vede, împlinindu-se și de astă dată cuvintele biblice că „tot cel ce scoate sabia, de sabia va pieri” (Matei 26, 52). Socoteala omenească, bazată pe încrederea în forța armelor, a dat greș și de astă dată. Trufia, ura și minciuna, — unelte menite a justifica violența, au fost date de gol. Ideologiile seducătoare, în care dictatorii au încercat să îmbrace planurile lor de cotropire universală, s'au prăbușit și libertatea popoarelor a eșit biruitoare. Armele cele mai rafinate zac doborâte la pământ în fața ideii de dreptate. Deși acest războiu a fost pornit pentru

cucerirea de „spații vitale” totuș biruința este a ideilor de libertate și dreptate. Ca o casă zidită pe nisip, forța brutală s'a prăbușit în fața spiritului. Ideia s'a dovedit mai puternică decât fierul și oțelul, și în aceasta stă progresul istoriei.

Jumătatea II-a a anului 1944 marchează și pentru țara noastră o întorsătură în politica externă, și ca urmare, și în cumpăna războiului. Înțelepciunea M. Sale Regelui Mihaiu I. a desfăcut țara, la 23 August 1944, din alianța nefirească cu Germanii și a alăturat-o la vechii aliați, cu ajutorul cărora ne-am încheiat țara, după primul războiu mondial. Mulțumită acestei înțelepciuni politice, țara noastră a trecut, relativ cruțată, prin focul pustiitor al acestui crunt războiu.

Numai partea de Vest din Eparhia noastră a devenit câmp de războiu în luna Septembrie 1944, din pricina năvălirii armatei maghiare. Când între 13—21 Septembrie orașul Arad și jumătatea din acest județ au fost în stăpânirea ungurească, singură Biserica a reprezentat aici ideea Statului român. În acel scurt, dar aprig timp de năvală, acest colț de țară a cunoscut toată urgia războiului, împreună cu: biserici arse și devastate, preoți refugiați, case parohiale prădate, — ca să nu amintim de cât cecece au suferit slujitorii altarelor. În ziua de 22 Septembrie 1944 Aradul a fost apoi eliberat de armata roșie, în colaborare cu trupele române.

Ceece a constituit factorul principal la doborirea Germaniei imperialiste, și va figura ca un miracol în istoria primei jumătăți a acestui secol, poate fi numit pe scurt: fenomenul rusesc. Faptul că Uniunea celor 16 Republici, Socialiste Sovietice, după revoluția din Octom-

vrie 1917, se izolase de restul lumii, spre a-și construi o nouă viață de stat, a dat prilej unei propagande haine să colporteze cele mai imposibile știri despre această mare vecină a noastră dela Răsărit, prezentându-o ca dușmană a omenirii. Valul acesta de minciună a căzut și el, când lumea a ajuns să cunoască nedesmințitele virtuți militare ale poporului rus, — precum și conturile unei noi orânduiri sociale întemeiată pe mai multă dreptate și iubire față de aproapele.

Soarta țării, precum și a Bisericii noastre, a fost din nou apropiată de providența divină de cea a puternicului nostru vecin dela Răsărit. Roadele acestei noi colaborări le-am cunoscut în campania comună de eliberare a Ardealului de Nord. Prin eliberarea Ardealului de Nord, în toamna anului 1944, a fost ștearsă nedreptatea ce ni s'a făcut prin verdictul dela Viena din 30 August 1940. A fost prima etapă de reparație făcută țării de dreptatea divină.

Alături de reluarea legăturilor de bună vecinătate cu U.R.S.S. ne-a bucurat mult și înfiriparea contactului de sinceră prietenie cu Biserica ortodoxă rusească. La scurt interval după Pastorală patriarhului Alexie al Rusiei, din August 1944, către clerul și poporul român, în Octombrie 1944 ierarhii ortodoxi din Ardeal au răspuns acestui apel, amintindu-și cu recunoștință de ajutorul moral și material dat în trecut de către Rusia, în atâtea rânduri, Bisericii din Ardeal. Participarea unei delegații române la alegerea și intronizarea patriarhului Moscovei, precum și recenta vizită în România a trimisului aceluiaș patriarh în persoana arhiepiscopului Ieronim de Chișinău, sunt totatătea dovezi că între noi și vecinul dela Răsărit se încheagă nu numai legături politice ci și sufletești. Rugăm pe Dumnezeu să aducă Biserica rusească la vechea ei strălucire și la locul cel dintâiu în rândul bisericilor dreptmăritoare, iar poporului rus, — trecut peste cea mai grea încercare, — îi urăm un viitor măreț, spre a-și relua rolul de protector al micilor națiuni pravoslavnice.

*

Biserica noastră, care a stat pururea, în dureri și bucurii, alături de popor, a trecut fără sdruncinări și peste transformările interne din țară, petrecute în ultimul timp. După originea ei divină ea este menită pentru toate veacurile și pentru toate împrejurările, iar după constituție și doctrină este instituția cea mai democratică. Ea se bucură de orice întocmire socială, menită de a aduce mai multă dreptate și înțelegere pentru cei mulți și slabi. Locul ei

este totdeauna alături de cei ce luptă pentru o soartă mai bună.

În firul acestei mențiuni, suntem datori a constata și bunăvoința actualului guvern față de Biserica, manifestată mai ales prin două fapte: 1, sesiunile parohiale și pământurile bisericesti au fost scutite de expropriere cu prilejul noii reforme agrare din primăvara acestui an, și 2, clerul a obținut și el în bugetul acestui an a 5-a și 6-a gradăție, la fel cu ceilalți slujbași ai Statului. S'a curmat astfel o veche nedreptate, care limita drepturile clerului numai la 4 gradății. Îi suntem adânc recunoscători înaltului guvern pentru aceste dovezi de bunăvoință.

*

După marele cataclism va trebui să urmeze de acum epoca de reclădire. Să nu ne gândim numai la ruinele orașelor, ci și la desfigurarea din sufletele atât de greu încercate. Dându-și seama de pagubele enorme pricinuite de furia războiului, popoarele se străduiesc, după fiecare furtună, să elaboreze planuri pentru abolirea războiului și întemeierea solidă a păcii pentru o perioadă cât mai îndelungată. Pacea politică însă de cele mai multe ori nu era altceva decât răgazul reciproc acordat de beligeranți pentru îndepărtarea ruinelor. De astădată se plănuiește o nouă ordine socială, în care să stăpânească pacea muncii, care apropie brațele, unește inimile și înfrățește gândurile. Ar fi epoca muncii hrănitoare și purificatoare, pe care o dorim cu toții. Însă fără o dezarmare a sufletelor otrăvite de ură, — din care să răsară iertarea și uitarea binevoitoare, — cu greu se vor putea crea condițiile unei păci durabile. Greaua operă a păcii sufletești nu se poate realiza fără concursul Bisericii, care deține comoara cerească a leacurilor vindecătoare. Abolirea obstacolelor lumești, alcătuite din: ura politică și cea de rasă, precum și din cortegiul nedreptăților sociale, nu poate avea pentru opera de pacificare decât un rol preventiv care „drepte face cărările cele strâmbe, umple văile, apleacă munții, și netezește cele colțuroase” — precum zice profetul (Isaia 40, 3—4). Aceste sunt însă lucrări preliminare pentru sosirea împărăției păcii și apropierea slavei lui Dumnezeu, la care lucrează Biserica. Progresul păcii adevărate se măsoară în istorie după scara prețurii la care se ridică valoarea omenească.

Avem, fără îndoială, cu toții sentimentul că ne găsim la un sfârșit de veac și la începutul unui veac nou. Sfârșitul de veac este caracterizat prin nereușita omenească de a schimba prin forța armelor orânduirea din lume. Iar la

orizontul noului veac mijesc condiții mai favorabile pentru realizarea împărăției lui Dumnezeu pe pământ, printr'o mai pronunțată spori-re a libertății, adevărului și dreptății în societatea omenească.

Rugând pe Dumnezeu să incununeze cu o pace durabilă viitorul țării și să călăuzească Eparhia noastră pe calea luminii, declarăm deschisă sesiunea ordinară a Adunării Eparhiale din anul 1945.

Lucrările Adunării Eparhiale

Adunarea Eparhială a Episcopiei noastre s'a ținut după îndătinatul obicei în Dumineca Sa-marinenței (3 Iunie a. c.) în aula festivă a reședinței episcopoești. P. S. Episcop Andrei deși era suferind totuși a ținut să prezideze toate desbaterile acestui for de conducere supremă a treburilor noastre bisericești.

Adunării propriu zise i-a premers, înainte de amiază, Sf. Liturghie, împreună cu invocarea Duhului Sfânt, slujită de un sobor de preoți în Biserica catedrală. După terminarea Sf. Liturghii a avut loc, în prezența deputaților eparhiali și a altor credincioși, deschiderea adunării prin cuvântarea P. S. Episcop Andrei, publicată în fruntea revistei noastre. La această festivitate a luat parte și talentatul nostru scriitor literar Victor Eftimiu, care în preziua adunării a rostit în sala Palatului Cultural din loc o interesantă conferință în care și-a depănat parte din amintirile D-sale literare. Răspunzând cuvintelor de bineventare ale P. S. nostru Episcop, Dl Victor Eftimiu și-a exprimat atașamentul D-sale față de Biserica și legea noastră străbună.

În după amiaza aceleiași zile s'a ținut în acelaș loc ședința II-a a Adunării Eparhiale, din care prilej s'au ales membrii în Consistorul spiritual eparhial, iar raportorii comisiilor au dat citire referatelor întocmite asupra rapoartelor generale ale Veneratului Consiliu Eparhial plenar, secția bisericească, culturală și economică. În numele comisiei pentru secția culturală Dl Ascaniu Crișan, directorul Liceului Moise Nicoară, a făcut propunerea ca Ven. Cons. Eparhial să reînființeze cu titlu de experiență școalele confesionale din Arad și Nădlac, iar pentru intensificarea vieții religioase din eparhie să se facă cât mai mult colportaj cu cărți religioase. D-sa a avut cuvinte elogioase la adresa constituirii Uniunii Preoților Democrați secția Arad, precum și asupra încadrării preoțimii în Societatea A. R. L. U. S.

După citirea referatelor și după aprobarea rapoartelor generale, P. S. Părinte Episcop a în-

cheiat lucrările Adunării printr'o succintă cuvântare, în care și-a exprimat mulțumirea că deputații eparhiali prin prezența lor numeroasă au ținut să și arate și de astădată atașamentul lor față de Biserica noastră strămoșească. În numele Adunării dl Dr. Cornel Iancu a mulțumit P. S. Părinte Episcop pentru tactul și pricepeșea cu care a condus desbaterile acestei adunări.

Dumnezeu

Problema inevitabilă până și a necredincioșilor

IV.

Acum să trecem la credincioși. Căci și cei cari l-au aflat pe Dumnezeu, au o râvnă și o însetare; îl vreau mai deplin al lor și mai aproape.

„Adusu-mi-am aminte de Dumnezeu și m'am cutremurat; gânditu-m'am la el și sufletul mi se istovește. Nu pot nici ochii să-l închid, de neliniște nu pot grai“¹⁾

„De tine însetează sufletul meu, și trupul meu după tine tânjește, ca un pământ pustiu, sec și fără apă“²⁾

„Dacă ai rupe cerurile și te-ai pogori...“ grăi dornicul de Dumnezeu Isaia.³⁾

Ca un Isaia, ca un David, parcă grăiește un israelit învățat, convertit la creștinism în zilele noastre: „Dumnezeul meu, ce-i părăsirea aceasta în care mă împietrești acum? Dumnezeul meu, aceasta nu-l vată, traiul pe care-l duc fără tine. Ah! rogu-te din adâncul strâmtorării mele, cu toată smerenia vrednică de plâns a unei inimi care se mărturisește că nu poate nimic fără de tine, nu mă lepăda... Vezi bine că încă nu sunt destul de tare. Ce-o să ajung, Dumnezeul meu, dacă nu mă sprijinești?... Nu mă părăsi încă, fiindcă, nu cred încă destul de profund în tine, sufletul nu mi destul de pocăit ca să-l lași în prada slăbiciunilor lui. Rogu-te, lasă să cadă încă câteva semințe în pământul aceste sterp... Nu mai sunt acum ca în vremea când nu cunoșteam bucuria ta. Dumnezeul meu, nu mă mai pot întoarce la uscăciunea și sărăcia mea“⁴⁾

Sunt de aceia apol, cari se tem să nu-l piardă cumva pe Dumnezeu: „Doamne! Nu-l lăsa pe Davidul să aibă ultimul cuvânt... Nu-l lăsa pe Necuratul să-ți ia locul în inima mea. Nu te lăsa păgubit Doamne! Dacă te depărtezi, se culbărește el.“⁵⁾

* * *

După ce am văzut că Dumnezeu e în inima fiecărui, cel puțin prin întrebările pe care le sus-

¹⁾ David: Ps. 76. 3-4.

²⁾ Ps. 62; 2.

³⁾ Isaia: 63, 19.

⁴⁾ René Schwob: *Moi Juif.*

⁵⁾ André Gide: *Numquid et tu.*

cită, să vedem acum cum e? Care e cel adevărat? Ce vrea dela noi?

„Am întrebat pământul“: zicea fericitul Augustin: „Tu ești Dumnezeuul meu?“ și mi-a răspuns: „Nu sunt eu“. Și tot ce e în el a mărturisit la fel. Am întrebat marea și adâncul și tot ce trăiește și se târâște în ele și mi-au răspuns: „Nu suntem Dumnezeuul tău. Caută mai sus!“ Am întrebat vântul și mi-a răspuns întreg văzduhul cu tot ce este în el: „Nu sunt Dumnezeu.“ Am întrebat cerul, soarele, luna și stelele și mi-au răspuns: „Nici noi nu suntem Dumnezeuul pe care-l cauți.“⁶⁾

Învățațul Pascal, care a căutat întocmai ca și Augustin după Dumnezeu, în ziua când l-a găsit, a scris pentru căutătorii cari vor veni după el: „Dumnezeul lui Avraam, Dumnezeuul lui Isaac, Dumnezeuul lui Iacob, nu al filosofilor și al învățaților. Certitudine. Sentiment. Bucurie. Pace. Dumnezeuul lui Iisus Hristos... Nu-l găsești decât pe căile arătate în Evanghelie.“⁷⁾

Căci sunt mulți aceta cari l-au căutat pe Dumnezeu pe alte căi. Dumnezeuul lui Socrate, Plato, Aristotel, Kant și alții e un Dumnezeu căutat pe căile rațiunii. Un Dumnezeu al filosofilor. Un Dumnezeu numai al acelora cari știu raționa. Vai de cei simpli! De cel săraci cu Duhul!

Dumnezeul lui Socrate se mulțumea numai cu cunoașterea virtuții spre a fi împlinită. E de ajuns să ști ce e aceea faptă bună, spre a fi îndemnat s-o și săvârșești. Dumnezeuul lui Plato era un Dumnezeu pe care nu-l descopere decât iubitorul de armonii și frumos. Kant îl descoperea numai pe calea „criticii rațiunii practice“. Dumnezeuul lui Spinoza era tot una cu universalitatea lucrurilor. Pentru Leibnitz Dumnezeu e o unitate primordială sau o substanță primitivă.

Unul zic că setea de Dumnezeu și de mai bine o potolește arta (Goethe, Schiller, Schopenhauer, Nietzsche, Häckel). Alții zic că știința, sau ceea ce se numește azi laicitate, politica moralizantă.

Atât numai, că se poate dovedi secol de secol și cuvânt de cuvânt, cum concepțiunile filosofilor și ale învățaților despre Dumnezeu au ajuns discutabile și neputincioase. E prea lung s'o fac aci. Totuși, amintesc cu membrul Institutului francez, Serpillanges, că „filosofia nu atinge pe Dumnezeu decât din afară, ca pe o cauză a ceea ce se vede; ea nu pricepe nimic din intențiunile dumnezeiești; cu privire la propriul ei obiect, ea se schimbă cu fiecare vânt și se dovedește nesigură; ea nu se adresează decât unei pături distinse, deși fiecare suflet nizuiește spre mântuire... Depășirea pe care ne-o îmblie arta, nu-l îndestulitoare. Artă trăiește pe urmele lui Dumnezeu, din cugetările lui întrerupte în lucruri, din

⁶⁾ Augustin: Confessions.

⁷⁾ Pascal: Pensées.

icoanele lui fugare... Se spune că arta e o religune; bine, dar aceasta în metaforă. Omul care se ține de această religune imanentă creațiunii și nu adoră pe Dumnezeu, n'a aflat cuvântul existenței; n'are Tată n'are patrie spirituală; e un exilat și un orfan. Iar cât despre laicitate, politica moralizantă, sau umanismul progresiv, tot același Autor spune: „N'a existat niciodată o societate laică sub cer... Ceea ce societatea noastră numește societate „laică“, nu-i altceva decât o societate creștină, care însă a lepădat din credință ceea ce dorea să piardă și păstrează ceea ce dorește să aibă... Știința spune ceea ce este; care-i însă mijlocul ei de a declara ceea ce trebuie, lucru pe care-l face morala?... Și în ce privește îndestulirea vieții dacă știința poate să producă instrumente de lucru și bunăstare, ce poate ea împotriva durerii, a neajunsurilor vieții, a frământărilor conștiinței și a inimei, a despărțirilor și a morții?“⁸⁾

Tot despre neputința științei grăiește învățațul Henri Poincaré: „Admit că prevederile ei (ale științei) sunt adesea desmințite de întâmplări. Aceasta dovedește că știința e nedeplină și dacă adaug că nedeplinătatea ei va rămânea totdeauna, sunt sigur, că prevederea aceasta a mea nu va fi desmințită niciodată.“⁹⁾

Dumnezeul filosofilor și al învățaților, Dumnezeuul minții, nu e Dumnezeu care rămâne pe veci: „Inima e aceea care îl simte pe Dumnezeu și nu rațiunea“.

„Acest Dumnezeu al rațiunii, filosofii îl numesc în Theodiceele lor, atât cât mintea noastră o poate face: spiritualitatea, transcendența, înfințata, veșnicia, perfecțiunea, atotputernicia, și acelora cari se știu pătrunde de adevărurile acestea solide, care le știu medita, acestora se impun simțăminte de adorațiune, de recunoștință, de iubire chiar, care sentimente sunt un început de religune naturală. Aceste sentimente negreșit au susținut religiunile mincinoase în cursul istoriei omenirii; poate chiar susțin în religunea lor nedeslușită pe mulți din contemporanii noștri. Nu-s îndestulătoare însă sentimentele acestea mântuirii... Să recunoști că Dumnezeu există, dovedind realitatea sa prin raționament e una; să crezi în el, fiindcă s'a arătat oamenilor e alta.... Dumnezeuul pe care ni-l descopere credința e un Dumnezeu a cărui personalitate devine cu totul alta, vie, aproape de noi și bogată.“¹⁰⁾

Dumnezeul minții poate fi așadar și adevărat. De cele mai multe ori însă, mintea își poate face „chipuri cioplite“, idei cioplite. Poate fi idololatră.

Poetul francez Claudel, în oda sa Magnificat, tocmai pentru aceasta mulțumește lui Dumnezeu, că l-a scăpat de nu s'a închinat la idoli:

⁸⁾ Serpillanges: L'incroyant devant la foi.

⁹⁾ Henri Poincaré: La valeur de la science.

¹⁰⁾ Bros: o. c.

„*Fil binecuvântat Dumnezeu meu, care mai
scăpat de idoli,
Și care ai rânduit să nu mă'nchin decât
Ție singur și nu lui Isis și Osiris,
Ort Dreptății, Progresului, Adevărului, ori
Umanității,
Ori legilor Naturii, Artei, ori Frumseții.*

.....
Doamne, m'ai slobozit de sub puterea căr-
ților și a ideilor, a idollor
cu ai lor slujitori.
N'ai îngăduit ca Israil să slujească sub
jugul Effemnenilor.

.....
Nu voiu adora nici cum nălucle și păpușile,
Nici pe Diana, nici Datoria, nici Liberta-
tea, nici pe boul Apis“.¹⁾

Dumnezeul lui Avraam, al lui Iisus Hristos, a-
cela cărula l se roagă creștinii ca unui tată, acela e
Dumnezeul cel adevărat.

„E vorba dar de un Dumnezeu istoric, nu nu-
mat de unul al teoriei. In același timp însă acesta e
un Dumnezeu al conștiinței și al inimii“.²⁾

„Cred în Dumnezeu, înseamnă dar : cred într'un
singur Dumnezeu, fără seamăn și unic. Unicitatea
lui Dumnezeu nu-i nici un postulat religios, nici o
idee filosofică : ea corespunde întocmai unicității Re-
velației dumnezeiești.

Pr. Gh. Perva

Mucenicii noștri

După cum istoria unui neam, înregistrează în
cartea sa cu litere de aur pe aceia care s'au jertfit
pentru el, asemenea, ba chiar cu o mai mare cons-
științiozitate, biserica a înscris și înscris în cartea sa,
pe aceia cari lăsând la o parte tot ceea ce este lumesc,
se dedică unei vieți cu adevărat creștinești, luptând și
indurând tot felul de chinuri, tot felul de maltratări,
uneori chiar jertfindu-se pentru Iisus Mântuitorul și
credința strămoșilor lor.

Biserica noastră ortodoxă poate fi mândră, că
la temelie ei stă o întreagă oaste de mucenici, o întreagă
oaste de martiri ai credinței. Poporul Român,
reprezentând o parte din totalitatea ortodocșilor, la
rândul său poate fi mândru că în această oaste, el
este reprezentat printr'un număr însemnat de martiri.
Trebue însă să știm un lucru, că, spre deosebire de
celelalte popoare înconjurătoare, poporul Român s'a
născut creștin. Data formării lui coincide cu data
creștinării lui. Aceasta o dovedește cuvintele de ori-
gină latină, care stau la baza credinței noastre ca :
Dumnezeu, creștin, biserică, lege, cruce, Sf. Scriptură,

¹⁾ P. Claudel : *Cinq grandes odes.*

²⁾ Sertillanges : *Le christianisme et le philosophies.*

înger și apoi numele de sărbători : Crăciun, Florii,
Paști, Rusalii. O mai dovedește faptul că slavii care
s'au așezat printre noi, în secolul al IV-lea, n'au in-
fluențat decât cultul și ierarhia. Deci putem spune
că românismul se confundă cu creștinismul sau mai
bine zis cu ortodoxismul.

Vom observa că dealungul veacurilor, biserica
va fi călăuzitoarea tuturor năzuințelor neamului, ea
va păstra intacte podoabele naționale : credința, graiul
și obiceiurile, ea va fi un izvor nesecat de forță su-
fletească și ea va fi stâlpul de granit, pe care se va
sprijini marele act național din 1918 Unirea cea Mare.

Pentru aș îndeplini această măreață misiune,
biserica a dus lupte grele, însă niciodată n'a dat
înapoi. Abia născută, ea înscrie în marea-i carte nume
neperitoare, nume cari reprezintă pe aceia, care în
ciuda celui mai neîmpăcat dușman al omului, moartea,
au continuat să apere și să răspândească, învățătura
cea adevărată, învățătura Mântuitorului. Aceștia au
fost episcopii : Teofil, Ulfila și Nichita Romanul. Cel
din urmă nevoind să urmeze păgânătatea Goșilor, după
cum spune istoricul „prin foc s'a săvârșit“.

Urmează apoi cruda epocă a năvălirilor bar-
bare. În acest interval de timp, bisericuțele de pe
coastele munților, sunt acelea care fac ca neamul
să nu dispară și însuflă în inima oropișilor, floarea
nădejdiei. După ce furtuna năvălirilor se potoli, Rô-
mânii începură a se cobori pe văile apelor, înfiri-
pându-se în mici sate și apoi în voievodate.

Ș'acum începe o nouă luptă, lupta uriașă pentru
apărarea bisericii și a neamului. Luptă țăranul, luptă
boerul, luptă voevodul, căci dragostea de biserică
și neam disprețuiește moartea. Luptă Mircea cel Bă-
trân, luptă Ștefan cel Mare și Sfânt, luptă Mihai
Viteazul și ca un arhanghel cu spada în mână apare
figura măreață de martir a lui Constantin Brâncoveanu.
Priviți, un voevod preferă să moară împreună
cu întreaga familie, decât să-și părăsească legea.
Preferă să privească cel mai crud spectacol, pentru
un tată,uciderea copiilor săi, preferă să îndure tot
felul de chinuri, dar legea nu-și părăsește.

Dar Brâncoveanu, nu numai că a luptat și a
murit moarte de mucenic, ci el a fost un mare spri-
jinator al Bisericii. Dumnezeu i-a dat multe avuții, dar
el nu le-a prăpădit prin destrăbălări, ci sufletul său
nobil l-a îndemnat la acte mult mai mărețe, la acte
care să nu se închidă în sicriu, ci să dăinuiască în
veșnicie. Astfel a zidit o mulțime de biserici în Țara
Românească, asemenea în Ardeal, la Făgăraș, la
Sâmbăta de sus și în alte părți. A dăruit o moșie
pentru Mitropolia dela Alba-Iulia. A tipărit o mul-
țime de cărți religioase pe socoteala sa proprie. Con-
stantin Brâncoveanu a însemnat un pas înainte în
viața religioasă și culturală a neamului.

Românii ardeleni au trebuit să ducă o luptă
uriașă, contra acelor care au voit să ne distrugă

biserica și neamul, contra Ungurilor. Dar Dumnezeu, ca în totdeauna și de data aceasta a fost cu noi. Românii erau la discreția principilor Transilvăneni, cari căutau a-i aduce la calvinism sau catolicism, după cum ei erau calvini sau catolici. Au întrebuițat fel și fel de mijloace, mai întâi cu blândețea, dar văzând că așa nu le reușește, au început cu forța. Însă nici așa nu le-a reușit, căci Românii n'au renunțat la credința străbunilor lor, ci au continuat lupta mai departe, înscriind astfel încă o pagină de glorie a ortodoxismului românesc.

În fruntea luptătorilor contra calvinismului au fost cei trei mitropoliți: Ilie Iorest, Simion Ștefan și Sava Brancovici. Ilie Iorest arătându-se pe față contra calvinismului, a fost învinuit ca necredincios, i s'a confiscat întreaga avere și el a fost aruncat în temniță, unde era adeseori bătut. De aici scăpă numai în schimbul sumei de 1000 taleri.

După el a urmat în scaunul mitropolitan Simion Ștefan, un alt luptător și apărător al ortodoxiei, sub îngrijirea căruia s'a tipărit în anul 1648 la Alba-Iulia, Noul Testament.

Sava Brancovici continuă și mai dârz lupta înaintașilor săi, din această cauză, după 3 ani de pastorie el este scos din scaunul de mitropolit. Dar încurând își ocupă iarăși locul. Deoarece Biserica sărăcise mult în urma războiului dintre Turci și Unguri, el fu nevoit să călătorească în Rusia după milă. A ajuns până la țar care îi dăruie multe odoare și cărți religioase.

La anul 1680 principele Mihail Apali i-a luat lui Sava Brancovici întreaga avere și l-a aruncat în temnița din Vinț, de unde era scos și bătut în fața poporului. Astfel s'a stins viața acestui mare fiu al Bisericii.

Spre sfârșitul secolului al XVII-lea Ardealul trece sub stăpânirea împăraților habsburgi, cari fiind catolici vor căuta să catolicizeze și pe Români ca astfel să-i desnaționalizeze. Cunoscând situația deplorabilă a țărănimii și a clerului caută să-i momească prin făgădueli. Mitropolitul de atunci Teofil intră în tratative cu ei, dar moare tocmai în timpul târguelilor. După el urmează Atanasie Anghel, care deși sfințit la București și jurând că va păstra și apăra ortodoxia, totuși și-a călcat jurământul și preia tratativele cu romano-catolicii. Și astfel se întâmplă acea unire cu Roma, care rupe legătura sufletească dintre Români, slăbind-o și pe cea politică. Biserica ortodoxă a luptat însă cu dârzenie. Din sânul ei s'au ridicat oaste de credincioși, care au apărut cu prețul vieții lor credința străbună. Figuri mărețe de nobili, preoți și țărani se ridică și protestează contra acestei nedreptăți.

Astfel nobilul român Gavril Nagyszegi, cere să se facă dreptate Românilor ortodocși, dar este aruncat în temnița din Sibiu, unde stă cinci ani. Țăranul

Nicolaie Oprea a fost acela care ca și Horia, a dus plângerea Românilor până la Viena. În loc să i se facă dreptate a fost aruncat în temnița din Kufstein, unde s'a prăpădit. El nu și-a văzut biruința luptei lui pentru ortodoxie, dar mucenicia lui rămâne un exemplu viu de luptă, așa cum știe țăranul să lupte și să moară pentru neam și lege. El reprezintă pe toți țărani, cari oricând sunt gata, a lupta și a muri pentru credința lor.

Alți mucenici ai ortodoxismului au fost: călugărul Visarion, preotul Măcinic din Sibiel, bătrânul Tănase Todoranu din Bichiș jud. Bistrița, preotul Nicolac Pop din Balomir, călugărul Nicodim, Popa Ioan din Aciliu și alții. Toți au suferit pentru ortodoxie, iar alții ca bătrânul Tănase Todoranu a suferit moarte de martir, fiind tras pe roată. Ca o figură de legendă ne apare chipul călugărului Sofronie, starețul schitului dela Cioara de lângă Vințul de jos. Furia prigonitorilor distruge și acest sfânt lăcaș de rugăciune. Sofronie se aruncă vijelios în văltoarea luptei. Ia parte la adunarea dela Apold jud. Sibiu compusă din 3-400 țărani, conduși de protopopul Ioan din Săliștea Sibiului și protestează contra nedreptăților ce li se fac. Cutreeră apoi satele din jud. Hunedoara și îndeamnă țărani la luptă, dar este prins și întemnițat la Bobalna, de lângă Orăștie. Scapă din această temniță cu ajutorul țărănilor. Se îndreaptă apoi spre acei fanatici moți, pe cari suferința i-a călit îndeajuns, ca să poată duce și această luptă. Convoacă un sinod la Alba Iulia pe ziua de 16 August 1760. Intocmește un memoriu, prin care cerea drepturi Românilor ortodocși și-l trimise la Viena. Împărăteasa Maria Terezia a trebuit să recunoască nedreptatea făcută ortodocșilor și la anul 1761 trimite în Ardeal un episcop sârb. Astfel suferințele miilor de Români își arată primele roade.

Ș'acum după ce am văzut această uriașă luptă a ortodoxismului să ne punem întrebarea. Ce s'ar fi întâmplat dacă calvinii sau catolicii își îndeplineau scopul? Desigur moartea națională a Românilor ardeleni. Odată ce-am fi pierdut biserica, pierdeam ușor limba, obiceiurile și ne desnaționalizam. Deaceia putem spune că Biserica ortodoxă a fost pilonul pe care s'a realizat Marea Unire.

Acestor nume de martiri se alătură întreg poporul Român, care dealungul veacurilor a luptat pentru apărarea Bisericii și a neamului. Putem spune deci că istoria Bisericii este însăși istoria neamului.

URDA IOAN

elev cl. VIII lic. comercial

Cetiți cu drag și răspândiți în cât mai multe familii „CALEA MANTUIRII”, cuvântul adevărului creștin.

Informațiuni

= LUNI 28 MAIU a. c. ACADEMIA ROMÂNĂ a ținut o ședință festivă în prezența M. S. Regelui Mihai I. Cu acest prilej s'a făcut recepția P. S. S. Episcopului Nicolae Colan al Clujului, noul academician ales în locul rămas vacant prin moartea ilustrului bărbat de Stat Nicolae Titulescu.

Deschizând ședința, M. S. Regele a spus între altele: „Mă bucur să văd intrând azi în rândurile academicienilor un părinte sufletesc al Ardealului.

P. S.-S. Nicolae Colan dă la iveală pentru generațiile tinere prin activitatea sa spirituală închinată hrisoavelor bisericești documente prețioase pentru cunoașterea trecutului poporului român. Trecutul unui neam este garanția prezentului său precum și a viitorului. Dorința mea este ca acest viitor să fie făcut numai din frumos și curat. Să cimentăm astfel un organism sănătos și puternic pentru scumpa noastră țară, dându-i un nou imbold spiritual și moral.

Focarul de lumină ce strălucește din această instituție de înaltă cultură trebuie să pătrundă adânc în sufletul poporului român. Menirea mea și a d-voastră este să căutăm și să dăm la iveală elemente valoroase pentru ca împreună cu ele să reclădim scumpa noastră țară. Vom respecta astfel făgașul trasat de străbunii noștri.

Cu deplină speranță în Dumnezeu, cu toată credința în dreptatea poporului nostru și în alesele lui însușiri am desăvârșita convingere că prin munca și unirea tuturor vom izbuti să așezăm acest neam la locul pe care îl merită între popoarele lumii“.

Declarând ședința deschisă. Suveranul a dat cuvântul noului membru al Academiei, P. S. S. Nicolae Colan care a adus elogii memoriei lui Nicolae Titulescu. Apoi și-a dezvoltat discursul său de recepție despre „Biserica neamului și unitatea limbii românești“.

A răspuns în numele Academiei d. prof. Silviu Dragomir analizând și aducând omagii operei P. S. S. Episcopului Nicolae Colan.

= P. C. PĂRINTE CONSTANTIN BURDUCEA, MINISTRUL CULTELOR primind acum câteva zile pe reprezentanții presei le-a făcut acestora următoarele declarații:

„Am așteptat ca ministerul Artelor să se mute ca să-mi pot reorganiza ministerul. Am găsit toată înțelegerea din partea d-lui ministru Ralea. Legea de reorganizare a ministerului o am. Acum ne ocupăm de epurație și de gospodăria ministerului. Printre al-

tele, în înțelegere cu d. ministru Voitec am trecut la acest minister Direcția învățământului religios.

Comisia de epurație e formată din preoți democrați, care lucrează cu multă obiectivitate. Nu înțeleg epurația ca un instrument de tortură, ci îndreptarea celor ce au greșit. Pentru cel puțin vinovați, vom fi mai îngăduitori, pedepsele vor fi mai ușoare dar nu vom tolera pe cei care și acum au rămas și sunt elemente de răsvrătire. Fiecare cult își are comisia lui; după ce hotărâsc ei, trece prin comisia centrală, formată la rândul său din reprezentanții tuturor cultelor. Țin să remarc că pentru toate lucrările am avut înțelegerea I. P. S. Patriarh și a guvernului.

Deasemeni, în înțelegere cu d. ministru Rășcanu și cu șeful Statului Major, am obținut ca prin legea recrutării tinerii teologi să fie scutiți de serviciul militar, cei ce se vor preoți, iar studenții să fie amânați pentru a-și putea termina studiile. Legea cuprinde studenții de orice rit.

Prin soborul de intronizație făcut la Prea Fericitul Alexei al Moscovei, s'a făcut unitatea în biserica ortodoxă. Biserica română a recunoscut activitatea bisericii ruse, în frunte cu Prea Fericitul Alexei al Moscovei, iar nu pe schismaticii care au fugit părăsindu-și neamul și trăesc prin Karlovitz sau alurea. Unitatea s'a făcut prin Patriarhii tuturor bisericilor ortodoxe de pretutindeni, care au participat la intronizare.

Preoții noștri care au rămas în Basarabia au fost lăsați la parohii, cu aceleași drepturi ca oricare preot rus. Preoții refugiați sunt primiți cu atenție și li se fac multe înlesniri. Deaceia, de dorit este ca toți cei de origină basarabeană să se întoarcă acolo, ușurând astfel situația parohiilor de aici și evitând conflictele ce se ivesc între vechii preoți, în a căror parohie stau câte 3 preoți basarabeni. Inapoierea lor e o problemă, asupra căreia, atât biserica rusă cât și cea română au căzut de acord“.

Pe lângă toate cele arătate, Părintele ministru și-a propus un larg program de activitate, ale cărei roade se vor vedea curând în folosul clerului, bisericii și poporului.

= DUMINECA 27 MAIU a. c. în Biserica catedrală din Arad s'a oficiat un parastas întru pomenirea regretatului episcop Dr. Grigorie Gh. Comșa, Parastasul a fost ridicat de către un grup de prieteni din prilejul împlinirii alor zece ani dela moartea atât de neașteptată a marelui dispărut. Din acest prilej, Părintele Protopop Florea Codreanu a rostit o cuvântare în cadrul căreia a evocat figura și activitatea prodigioasă dezvoltată în cei zece ani de păstorire de către fostul Episcop al eparhiei noastre. P. C. Sa a conturat această activitate în jurul unor însemnări făcute de P. S. Episcop Grigorie pe patul său de

boală, cu gândul ca ele să fie dezvoltate în cuvântarea pe care intenționa să o țină din prilejul sărbătoririi alor zece ani de păstorie.

= IN MONITORUL OFICIAL Nr. 105 (Partea I) a apărut noul decret-lege pentru organizarea și funcționarea Ministerului Cultelor. Prin acest decret-lege, organizarea, administrarea și îndrumarea învățământului religios din Academii teologice, seminarii, școala superioară de artă religioasă și școlile de cântăreți bisericești, precum și controlul și îndrumarea învățământului religios în școlile particulare cu caracter religios sau bisericesc, vor aparține de aci înainte Ministerului Cultelor. Noul decret-lege mai prevede între altele că Facultățile de teologie vor funcționa în cadrul Universităților, dar numirea profesorilor și conferențiarilor se va face numai cu avizul conform al Sf. Sinod Permanent și al Ministerului Cultelor. Numirea decanilor se va face cu avizul I. P. S. Patriarh și al Ministerului Cultelor. Avizul sf. Sinod privește ortodoxia lucrărilor publicate de candidați și ținuta lor etică.

= DONAȚIE. Familia Ing. Iani Spițeru insp. la M. A. T. din Arad, a donat pe seama sf. biserici dela Spitalul Central din Arad un covor persian în valoare de Lei 500.000 și două sfeșnice de argint în valoare de Lei 200.000.

Pentru această donație, și pe această cale, exprimăm mărțimșilor donatori, cele mai simțite mulțumiri. Bunul Dumnezeu — ne rugăm — să le răsplătească din vistieria îndurărilor Sale, jertfa frumoasă ce au făcut-o.

Preotul AUREL ANDREI,
adm. paroh. dela Spitalul Central din Arad.

Școala de Duminică

23. Program pentru Duminică 10 Iunie 1945.

1. *Rugăciune*: Invierea lui Hristos văzând...
2. *Cântare comună*: Ingerul a strigat.
- 3-4. *Cetirea Evangheliei*: (Ioan 9, 1-38) și *Apostolului zilei* (Fapt. Ap. 16, 16-34) cu tâlcuire.
5. *Cântare comună*: Suitu-s'a Dumnezeu...
6. *Cetire din V. T.*: David iarăș împărat (II. Impăr. c. 19).
7. *Povește morale*: Iov în ticăloșia sa se mângăie cu nădejdea invierii (Iov c. 19).
8. *Intercalări*: (Poezii rel. etc.).
9. *Cântare comună*: Înălțatu-te-ai întru mărire.
10. *Rugăciune*: Adu-ți aminte, Doamne... (Liturgier pg. 104). A.

24. Program pentru Duminică 17 Iunie 1945.

1. *Rugăciune*: Invierea lui Hristos văzând...

2. *Cântare comună*: Polieleul: Psalm 134. (70. Cânt. rel. pg. 42).

3-4. *Cetirea Evangheliei*: (Ioan 17, 1-13) și *Apostolului zilei* (Fapt. Ap. 20, 16-18; 28-36) cu tâlcuire.

5. *Cântare comună*: Duhul Tău cel Sfânt... (70. Cânt. rel. pg. 42).

6. *Cetire din V. T.*: Răsvățirea lui Savee și moartea lui. (II. Impăr. c. 20).

7. *Povește morale*: Cuvântul lui Sofar... (Iov c. 20).

8. *Intercalări*: (Poezii rel. etc.)

9. *Cântare comună*: Bine ești cuvântat Hristoase... (70. Cânt. rel. pg. 40).

10. *Rugăciune*: Adu-ți aminte, Doamne... (Liturgier pg. 104). A.

Nr. 1860/1945

Comunicate

Aducem la cunostința P. C. Preoți și cântăreți bisericești apariția valoroasei lucrări din domeniul muzicii bisericești „Cântări bisericești pentru toate sărbătorile de peste an” puse pe note de dl. profesor Atanasie Lipovan Prețule de 650 lei.

Cartea se găsește la Librăria „Diecezană” unde se poate face comanda pe adresa autorului: Timișoara str. Dorobanților 19.

Arad, la 23 Maiu 1945.

† ANDREI

Episcop.

Ic. Stavr. Caius Tunicu

consilier referent eparhial

Nr. 1778/1945.

Se aduce la cunostința celor interesați că taxele pentru carnetele C. F. R. s'au majorat după cum urmează:

Clasa I 200 lei

„ II 100. „

„ III 50 „

Toate chitanțele în valoare de peste 100 lei, vor fi timbrate cu 30 lei timbru fiscal.

Cei ce vor înainta cereri pentru carnet, se vor conforma acestui ordin.

Arad 25 Maiu 1945.

Traian Ciblan

cons. ref. eparhial

Direcțiunea Școlii Normale Ort. Rom. de băieți
„Dimitrie Țichindeal” Arad.

Nr. 656--1945.

Școala Normală de Băieți din Arad caută 2 perechi oameni de serviciu în posturi bugetare la Stat cu drept la pensie. Cererile se vor adresa Direcțiunii Școlii, însoțite de un certificat de moralitate dela Poliție (Primărie).

Arad, 4 Iunie 1945.

Director,

Dr. Caius Lepa

Secretar,

H. Stoica